
Kyrkomötet Läronämndens yttrande 2011:5y

Tillsyn och främjande i utlandskyrkan

Läronämndens yttrande över Kyrkostyrelsens skrivelse 2011:5 och motion 2011:72

Läronämnden har tidigare yttrat sig om Svenska kyrkans utlandsverksamhet (Ln 2002:3y) över den skrivelse som då var aktuell:

Läronämnden vill understryka att Svenska kyrkan principiellt har två pastorala nivåer, nämligen församlingar och stift. SKUT:s verksamhet är främst ett församlingsarbete riktat mot dem, som bor och verkar utomlands. Därav följer att SKUT behöver inordnas i Svenska kyrkans struktur med biskop och stift och att domkapitelsuppgifter inte kan läggas på nationell nivå.

Detta uttryckte Läronämndens principiella hållning till utlandsverksamheten, men Läronämnden avstyrkte inte att ett organ på nationell nivå fattar beslut i fråga om främjande av utlandsverksamheten.

Vad gäller KsSkr 2011:5 och motion 2011:72 vill Läronämnden anföra följande:

Kyrkostyrelsens skrivelse om Svenska kyrkan i utlandet aktualiserar grundläggande frågor om Svenska kyrkans karaktär som episkopal kyrka där tillsyn och främjande förenas. De handlar dels om församlingarnas identitet, dels om biskopsuppgiftet och de beslutande organens relation till stiftets grundläggande uppgift.

Vår kyrkas samlade tradition är att församlingarna är förenade i stift med en biskop i ledningen. Enligt kyrkoordningen är stiftets grundläggande uppgift ”att främja och ha tillsyn över församlingarnas liv. Den uppgiften gäller därför främst församlingarnas gudstjänstliv, undervisning, diakoni och mission. Stiftet har även förvaltande uppgifter.” (Inledningen till tredje avdelningen i kyrkoordningen)

Stiftets uppgift är i sin helhet knuten till biskopens uppdrag och alla stiftsorgan har på olika sätt del i den.

Utifrån vår kyrkas identitet som episkopal kyrka med en demokratisk organisation är det viktigt att biskopens uppdrag inte begränsas till den del av tillsynen som innehåller kontroll och beslut om ämbetsutövning och församlingsinstruktionerna. Tillsynen kan inte skiljas från främjandet. Tillsynsbegreppet vidgades därför i kyrkoordningen 2000 till att också gälla stöd, hjälp, uppmuntran och dialog.

Biskopens uppdrag är till sin karaktär knutet till såväl stiftsstyrelsen i stiftets demokratiskt uppbyggda organisation som till domkapitlet. Därigenom relateras biskopen till stiftets samlade ansvarstagande och den demokratiska organisationen förankras med teologisk motivering i stiftets grundläggande uppgift.

Utifrån den här redovisade grundsynen på vår kyrkas identitet är flera organisatoriska lösningar möjliga för Svenska kyrkan i utlandet. Läronämnden konstaterar dock att kyrkostyrelsens förslag innehåller läromässiga problem som behöver beaktas:

- ♦ Utlandsförsamlingarnas tillhörighet till ett stift upphör och stiftsanknytningen begränsas till att endast omfatta delar av en biskops uppdrag.

- ◆ Domkapitlet samlar i vår kyrkas tradition företrädare för stiftets församlingar och vigningstjänsten runt biskopen. Enligt skrivelsen inrättas för första gången ett domkapitel som inte tillhör ett stift, även om flertalet ledamöter utses av ett stift.
- ◆ Kyrkostyrelsen får i förslaget en direkt roll när det gäller främjande och styrning motsvarande stiftsstyrelsen i ett stift. Detta innebär att såväl ärkebiskopen som biskopen i ett stift får ett episkopalt ansvar när det gäller beslut om utlandsförsamlingarna och församlingslivet där. Detta leder till en oklar ansvarsfördelning mellan biskoparna.

Läronämnden vill framhålla att det från läromässig synpunkt är angeläget att söka en lösning för att tydliggöra utlandsförsamlingarnas stiftsansknytning. Detta utesluter inte att det är möjligt att fördela en stiftsstyrelses främjandeuppgift mellan stiftsstyrelsen i ett stift och organ på nationell nivå och samtidigt uppnå ett sammanhållet uppdrag för biskop och domkapitel.

På längre sikt bör man enligt Läronämndens bedömning göra en teologisk och ekumenisk analys av vilken verksamhet som bör utföras i Svenska kyrkans regi och vilken som bör utföras i samverkan med systerkyrkor.

Uppsala den 24 augusti 2011

På Läronämndens vägnar

Anders Wejryd, ordförande

Cristina Grenholm, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Anders Wejryd, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Erik Aurelius, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Thomas Söderberg, biskop Jan-Olof Johansson, biskop Antje Jackelén, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Tuulikki Koivunen Bylund, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Thomas Ekstrand, Eva Hamberg, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson, Fredrik Lindström, Jesper Svartvik och Kristin Zeiler.